

**РЕПУБЛИКА СРПСКА
ОПШТИНА ПРЊАВОР
НАЧЕЛНИК ОПШТИНЕ**

Карађорђева бр. 2, Прњавор, тел/факс: +387 51 663 740
e-mail: opstina@prnjavor.ba, www.prnjavor.ba

ЛОКАЛНИ АКЦИОНИ ПЛАН

АКТИВНА ПАРТИЦИПАЦИЈА ЗА УКЉУЧЕЊЕ РОМА ЗА ПЕРИОД 2016.-2020. ГОДИНА

Прњавор, јуни 2015. године

Учесници у изради Локалног акционог плана:

- др Синиша Гатарих - начелник општине Прњавор,
- Жана Пекић - начелница Одјелјења за локални економски развој и друштвене дјелатности – консултант на Пројекту,
- Данка Девић – представник испред Општинске управе општине Прњавор – координатор на Пројекту,
- Наташа Тирић – представник ЈУ Центар за социјални рад Прњавор,
- Драгослав Нинковић – представник ЈУ Центар средњих школа „Иво Андрић“ Прњавор,
- Никола Ружичић – представник Завода за запошљавање Прњавор,
- Сњежана Мирковић – представник удружења „Романи ћеј- Ромска дјевојка“

Учесници проширене групе, који су помогли у изради Локалног акционог плана су:

- Томислав Дуртка - представник испред Општинске управе општине Прњавор,
- Љубиша Шикарац - представник испред Општинске управе општине Прњавор,
- Мишо Мирковић - представник удружења „Романи ћеј- Ромска дјевојка“
- Жељко Јокић – представник испред Полицијске станице Прњавор,
- Примаријус др Љиљана Милосављевић – представник ЈУ Дом Здравља Прњавор,
- Сања Дуртка – представник Центра за ментално здравље ЈУ Дом Здравља Прњавор.

Подршку при изради Локалног акционог плана Активна партиципација на укључењу Рома за период 2016.-2020. година пружио је Care International Balkans.

САДРЖАЈ

1. Увод	4
2. Основни појмови и правни оквир	5
3. Социо – економска анализа	8
3.1. Општина Прњавор – основни подаци	8
3.2. Положај националих мањина у општини Прњавор	9
3.3. Положај ромске мањине у општини Прњавор	11
3.4. Уочени проблеми	13
4. Циљеви, мјере и активности	15
5. Локални акциони план активна партиципација за укључење Рома за период 2016-2020. година	16
6. Праћење, вредновање и институционални механизми за имплементацију акционог плана	17

1. УВОД

Почетак реализације Пројекта „Активна партиципација за укључивање Рома“ на подручју општине Прњавор представљало је потписивање Меморандума о разумијевању између Општинске управе Прњавор и Care International Balkans. Потписници Меморандума су били др Синиша Гатарих начелник општине Прњавор и Сумка Бучан директорица Care International Balkans.

Један од кључних циљева пројекта је јачање сарадње између ромских представника и институција на локалном нивоу. Како би се овај циљ остварио, Care International Balkans покренуо је процес израде Локалног Акционог Плана (ЛАП) у 4 општине у БиХ.

Резултат израде планова је не само дефинисање конкретних корака и смјерница за процесе рјешавања потреба ромске популације, у складу са обавезама преузетим од стране локалних институција БиХ, него и окупљање и умрежавање свих актера, посебно локалних, у сврху покретања проактивног дијалога са фокусом на рјешавање проблема ромске популације.

Основни циљ израде овог стратешког документа је укључивање Рома у сваки сегмент демократског друштва ради постизања стварне и практичне равноправности. Увођење принципа једнакости и равноправности омогућава ефикасно коришћење свих капацитета друштва, као и адекватно партнерско институција, приватног и јавног сектора и цивилног друштва.

Роми су најбројнија национална мањина у Босни и Херцеговини, а према доступним подацима добијеним у оквиру процеса евидентирања ромских потреба, Роми су најугроженија национална мањина, и то према свим друштвеним параметрима који се узимају у обзир приликом процјењивања социјалног статуса неке заједнице или друштвене групе. Од припадника свих националних мањина у Босни и Херцеговини ни једна се не налази у социјалном положају који је по својој тежини и проблематичности приближно сличан положају ромске мањине, чији представници живе готово на цијелом простору БиХ.

2. ОСНОВНИ ПОЈМОВИ И ПРАВНИ ОКВИР

Босна и Херцеговина је, као чланица Уједињених нација од маја 1992, а од априла 2002. године и као чланица Вијећа Европе, ратификовала бројне међународне документе који су од важности за законодавно уређење државе. То је на међународном плану створило обавезу БиХ као државе да своје законодавство усклади са свим прихваћеним међународним стандардима за заштиту људских права у свим областима, укључујући обавезу да осигура уживање права националним мањинама.

У циљу разумијевања димензије обавезности државе да примјењује међународне стандарде на свом територију потребно је приближити само значење људских права.

Људска права се вежу обично за однос између појединаца и саме државе и представљају инструмент за уређење и контролу примјене државне моћи на појединце.

Зато је највећи степен разумљивости људских права могуће постићи кроз изучавање права утврђених у међународним уговорима. Њихова снага проистиче из чињенице да је око тог стандарда постигнута сагласност већине држава због чега се ови уговори сматрају међународним стандардима људских права.

БиХ је ратифицирањем међународних стандарда људских права преузела низ обавеза чије испуњење треба да осигура да све особе на територији БиХ, под једнаким условима и без дискриминације по било којем основу, уживају минимум стандарда људских права. У односу на одређене категорије грађана које су препознате као посебно угрожене категорије, као што су дјеца, мањине, стари, БиХ је дужна подузети додатне мјере.

Кад говоримо о правима Рома, међународни стандарди људских права захтијевају да држава осигура Ромима једнако уживање људских права као свим другим особама на својој територији, без дискриминације.

Европска конвенција о људским правима и слободама прописује да је држава чланица дужна да осигура свакој особи уживање свих права утврђених законом без дискриминације по било којем основу као што је пол, раса, боја коже, језик, вјероисповијест, политичко или друго мишљење, национално или социјално поријекло, веза са неком националном мањином, имовинско стање, рођење или други статус.

Оквирна конвенција за заштиту права националних мањина утврђује да је заштита националних мањина и права и слобода припадника тих мањина саставни дио међународне заштите људских права и као таква спада у област међународне сарадње, те се уговорне стране обавезују да гарантују припадницима националних мањина равноправност пред законом и једнаку законску заштиту.

У том смислу, забрањена је било каква дискриминација на основу припадности националној мањини. Ова Конвенција даље захтијева од земаља потписница да усвоје,

гдје је то потребно, одговарајуће мјере за унапређење, у свим областима економског, социјалног, политичког и културног живота, пуне и ефективне равноправности између припадника националне мањине и оних који припадају већини. З том погледу ће водити рачуна о посебним условима припадника националних мањина.

Законски оквир и одредбе за заштиту права националних мањина у Босни и Херцеговини чине, осим Устава Босне и Херцеговине, и Закон о заштити права припадника националних мањина, усвојен на државном нивоу, ентитетским нивоима и у неким од кантона у ФБиХ те Закон о забрани дискриминације Босне и Херцеговине.

При законодавној власти у БиХ и ентитетима основани су:

- **Вијеће националних мањина Парламентарне скупштине БиХ** као савјетодавно тијело које даје мишљења, савјете и приједлоге Парламентарној скупштини о свим питањима која се тичу националних мањина у БиХ,
- **Савјет за националне мањине Републике Српске** као посебно савјетодавно тијело Народне Скупштине РС, које даје мишљења и приједлоге о свим питањима која се тичу националних мањина,
- **Вијеће националних мањина ФБиХ** као савјетодавно тијело Парламента федерације БиХ.

Босна и Херцеговина је, поред парламентарних и координирајућих тијела на нивоу Вијећа министара БиХ, такође обезбједила и судјеловање осталих извршних нивоа власти, који су, у складу са њиховим надлежности, одговорни за реализацију Ревидираног акционог плана БиХ за рјешавање проблема Рома у областима запошљавања, стамбеног збрињавања и здравствене заштите 2013.-2016. године.

Кључни актери идентификовани су и Стратегијом за рјешавање Рома у БиХ, усвојеном 2005. године, а која је, поред Декаде и ЕУ Стратегије, платформа за израду Ревидираног акционог плана БиХ за рјешавање проблема Рома.

Министарству за људска права и избјеглице БиХ додјељена је координирајућа улога у провођењу РАП-а након одлуке Вијећа министара БиХ о приступању Декади.

Поред институција које су надлежне за израду и провођење РАП-а важну улогу имају и представници Рома који су директно укључени у координацију.

- **Ромски координатори** су актери који требају обезбједити одговарајућу комуникацију између представника Рома и власти.
- **Ромска удружења** су у досадашњем периоду била на различите начине укључена у провођење досадашњег Акционог плана за Роме у БиХ, и то у зависности од подручја те од капацитета самих удружења.

- **Одбор за Роме** при Вијећу министара Босне и Херцеговине успостављен је Одлуком Вијећа министара БиХ.

Одлуком о оснивању Одбора за Роме Министарство за људска права и избјеглице БиХ обезбјеђује техничку помоћ Одбору, Одбор подноси извјештај о свом раду Вијећу министара путем овог министарства, чиме се успоставља јединствен институционални механизам, којим се обезбјеђује боља хоризонтална и вертикална комуникација и координација и доприноси већем степену имплементације ревидираног Акционог плана након његовог усвајања.

Општина Прњавор је усвојила Стратегију развоја општине Прњавор за период 2012.-2020. година која представља путоказ за свеукупни развој општине Прњавор, а који обухвата економски, друштвени и план заштите и унапређења животне средине, уз поштовање просторног аспекта.

Стратегија обухвата и листу приоритетних програма и пројеката у сваком сектору, а који омогућавају достизање постављених циљева путем спровођења оперативних активности, чиме се ствара основа за свеукупну имплементацију Стратегије.

У оквиру сектора друштвеног развоја, један од приоритетних пројеката је Стварање услова за системско рјешавање проблема стамбеног збрињавања Рома на подручју општине (2.3.) те Пројекат Фестивал националних мањина општине Прњавор и дани дијаспоре (2.4.).

У Стратегији утврђена је дугорочна визија развоја општине Прњавор *„Прњавор 2020. године ће бити мјесто гдје ће људи са овог подручја, ма гдје се тренутно налазили и ком народу припадали, на основу своје предузетности, знања и пословних веза остварити снажан прилив инвестиција и динамичан развој локалне привреде. Као резултат оваквог десетогодишњег привредног замаха и друштвеног напретка, Прњавор ће од „Мале Европе“, постати „Европа у малом“, са европским квалитетом живота, развијеном друштвеном и комуналном инфраструктуром, туристички атрактивном и очуваном животном средином, препознатљив по имиџу мултикултуралности и толерантности“.*

Овако утврђена дугорочна визија развоја те стратешко опредјелјење општине Прњавор указује да је наша локална заједница одавно препознала потребу укључивања припадника националних мањина у све сегменте локалне заједнице и као таква препозната од стране **Care International Balkans** као репрезентативна локална заједница која ће добити прилику да изради Локални акциони план Активна партиципација на укључењу Рома за период 2016.-2020.године.

3. СОЦИО-ЕКОНОМСКА АНАЛИЗА

3.1. Општина Прњавор-основни подаци

Општина Прњавор налази се у сјеверозападном дијелу Републике Српске. Заузима површину од 631,45 km² и обухвата плодне долине ријека Укрина, Вијака и Лишња између планина Мотајица (Оштра главица 625 m н.в.) на сјеверу и Љубић (Свињар 594 m н.в.) на југу са просјечном надморском висином око 250 метара.

По свом географском положају, који карактерише обод Панонске низије, простор општине Прњавор има одлике умјерено-континенталне климе. Регионално посматрано припада простору бањалучке регије и граничи са сљедећим општинама: Дервента, Добој, Лакташи, Србац, Теслић и Челинац.

У макрорегионалном смислу налази се на правцима великих саобраћајних токова од сјевера ка југу (из континенталне Европе према Јадранском мору). Територију општине пресијецају веома важни путни правци који ову локалну заједницу повезују са њеним ближим и даљим окружењем (магистрални пут М 16.1 Клашнице-Прњавор- Дервента, регионални пут Р 476 Челинац-Прњавор, регионални пут Р 474 Добој-Прњавор-Србац, а дјелимично уз ријеку Укрину на јужном дијелу пролази жељезничка пруга Бања Лука-Добој- Сарајево-Плоче).

Према административно-територијалној подјели општину Прњавор чине 63 насељена мјеста која су груписана у 34 мјесне заједнице.

Општину Прњавор карактеришу изражена предузетничка традиција, као и могућност за развој пољопривредне производње (посебно у области мљекарске производње, јер је општина Прњавор лидер у производњи сировог млијека у Републици Српској) и прехранбене индустрије.

Окосницу развоја општине чине мала и средња предузећа. Највећи број предузећа дјелује у области металопрерађивачке, прехранбене и производње коже и обуће, али значајно је споменути и производне капацитет из области прераде дрвета, производње намјештаја и грађевинског материјала.

Општина Прњавор располаже и великим туристичким потенцијалима. Један од њих је и Бања Кулаши која са својом термоминералном водом представља праву туристичку вриједност. Удаљена је 14 км од центра града а као љечилиште позната је још из доба Аустро-Угарске. На простору Европе постоје само три извора воде са карактеристикама којима располаже Бања Кулаши. Главне индикације су: болест бубрега и мокраћних

канала, болест органа за варење, повишен крвни притисак, дијабетес и холестерол, а доказано је дјеловање на кожне болести, нарочито псоријазу.

Ергела Вучијак је најстарије предузеће основано давне 1946. године а име је добило по оближњем узвишењу Вучијак и представља огранак словеначке ергеле у Липицама. Данас у њој егзистира педесетак грла липицанера, уз посебност постојања више расплодних линија и родова, што гарантује велики генетски потенцијал ове престижне расе коња.

Шумски комплекс је одувијек представљао непроцјењиво богатство и велики туристички потенцијал општине Прњавор. Ловишта на Мотајици, Чавки и Љубићу, понову су постали мета ловаца из Њемачке, Аустрије и посебно Италије. Простор општине Прњавор је у прошлости био познат по честој организацији ловачких и риболовачких семинара, такмичења и дружења.

Због изузетних претпоставки за риболов, чисте воде и очуване природе језеро Дренова је прије три године проглашено риболовним ревиrom. Отварање риболовне сезоне на језеру Дренова, одржава се сваке године, прве недјеље у јуну. Тог дана организује се и такмичење прњаворских риболоваца у риболову на пловак, а отварање сезоне на обалама језера окупи преко хиљаду риболоваца и љубитеља природе.

3.2. Положај националних мањина у општини Прњавор

Прњавор је кроз историју познат као мултиетничка и мултикултурална заједница под називом „Мала Европа“. Историјско присуство различитих националних мањина забиљежено је у 19. вијеку пописом становништва. Попис из 1991. године је показао да на простору општине Прњавор живи 19 народа и националности.

Општина Прњавор је једна од неколико општина у БиХ која у скупштини има загарантовано мјесто одборника из реда националних мањина те посебну буџетску ставку за финансирање удружења националних мањина која је највећа у поређењу са другим општинама.

У оквиру Општинске управе општине Прњавор у Одјељењу за локални економски развој и друштвене дјелатности систематизована су мјеста стручних сарадника за националне мањине и дијаспору.

Општина Прњавор тежи ка побољшању положаја националних мањина које живе на овом простору и у том смислу је провела процес братимљења са неколико градова из матичних земаља с којима већ увелико сарађује на разним пројектима.

На локалном радију се емитује емисија о националним мањинама на седмичној основи у којој се говори о активностима припадника националних мањина и удружења са подручја наше општине, култури, традицији и историји националних мањина.

Етничка разноликост се у Прњавору третира као компаративна предност ове локалне заједнице па је то и уградила у Стратегију развоја општине Прњавор за период 2012.-2020. година која предвиђа креирање механизма за ојачање тренутних веза између националних мањина и њихових матичних земаља и успостављање сарадње за имплементацију разних пројеката.

Општина Прњавор је једна од 36 општина у Југоисточној Европи која је изабрана у оквиру „Пројекта промоције људских права и заштите мањина у Југоисточној Европи“. Пројекат финансира ЕУ и Вијеће Европе. Општина Прњавор је аплицирала на тему онлине учења мањинских језика а реализује се у сарадњи са удружењима националних мањина и двије основне школе са подручја наше општине.

У оквиру пројекта ће бити обиљежени Дан Европе (9. мај) и Дан мањинских језика (26. септембар) те Шести Фестивал националних мањина општине Прњавор.

Пројекат је осмишљен тако да уклони препреке с којима се суочавају мањине како би могле у потпуности уживати своја права.

Циљеви који се желе постићи ових пројектом су:

1. Давање подршке локалним управама да ојачају политике и капацитете за примјену препорука о мањинским правима у пракси;
2. Препознавање и размјена добрих пракси међу општинама које учествују у пројекту и развој прилагодљивих модела за кориштење у другим општинама у регији;
3. Давање подршке, на основу доказа са локалног нивоа, заједно са препорукама из извјештаја мониторинга Вијећа Европе, измјенама законодавства и политика на нивоу централне власти.

Фестивал националних мањина општине Прњавор је манифестација која је већ постала традиционална и позната широм БиХ и региона. Одржава се задње седмице у јулу мјесецу и на тој манифестацији припадници националних мањина представљају своју културу, историју, традицију, гастрономију, фоклор и своје стваралаштво. Тај дан припадници дипломатског кора, гости, учесници и посјетиоци имају прилику да се увјере да је Прњавор заиста Мала Европа.

3.3. Положај ромске мањине у општини Прњавор

Иако је положај припадника ромске националне мањине у Прњавору нешто бољи у поређењу са другим општинама у Републици Српској и Босни и Херцеговини, он још увијек није на задовољавајућем нивоу.

Сиромаштво, незапосленост, низак степен образовања, социјална искљученост која се читује у томе што су појединци и читаве породице гурнути на маргине друштва, спријеченост да својим пуним капацитетом учествују у економским, друштвеним и културним токовима, неинформисаност а понекад и незаинтересованост за активну партиципацију у оквиру локалне заједнице и шире, су највећи проблеми с којима се ова заједница суочава .

На подручју општине Прњавор према доступним подацима има 29 породица које броје 80 чланова.

Према евиденцији незапослених лица ЈУ Завод за запошљавање-Биро Прњавор, тренутно је евидентирано 21 лице од којих су 5 жене. Пројекти подршке запошљавању Рома који су актуелни од 2011. године (јавни позиви се расписују једном годишње и трају у просјеку око 2 мјесеца) подразумијевају новчане подстицаје за послодавце који у радни однос примају лица ромске националности као и подстицаје за незапослена лица која имају намјеру да оснују сопствену дјелатност.

Средства предвиђена овим пројектима су 6.000 КМ за послодавца који на годину дана запосли лице ромске националности, 10.000 КМ за послодавца ако запошљава такво лице на двије године и 8.000 КМ за лице које покреће самосталну дјелатност, што ове пројекте сврстава у категорију финансијски најисплативијих у односу на друге пројекте Завода. И поред тога, сваке године по овим пројектима је убједљиво најмање захтјева па средства најчешће остају неутрошена. Од 2011. године до данас по овим пројектима је запослено само 12 лица од којих је само једно реализовало програм запошљавања.

Када су у питању права из социјалне заштите, по подацима Центра за социјални рад Прњавор, дјечији додатак остварује 10 дјеце а право на помоћ и његу другог лица остварују два лица и социјалну помоћ три лица. Повремену једнократну помоћ остваре сва лица која поднесу захтјев и то путем Центра за социјални рад и путем Општинске управе Прњавор.

Општина Прњавор активно учествује у области стамбеног збрињавања Рома. Током 2009. године, у сарадњи са Лутеранским савезом и Шведском међународном

развојном агенцијом СИДА, реализован је пројекат стамбеног збрињавања Рома на подручју општине Прњавор. У оквиру овог пројекта стамбено је збринута 6 ромских породица.

Током 2013. године покренут је други пројекат стамбеног збрињавања Рома у сарадњи са Министарством за људска права и избјеглице БиХ и швицарским CARITAS-ом, у оквиру којег је извршена адаптација и изградња 9 стамбених објеката за ромске породице.

Дана 30.06.2014. године, Општина Прњавор је упутила Писмо намјере швајцарском CARITAS-у за учешће у Пројекту стамбеног збрињавања Рома за 2014/2015 годину у којем би требало бити збринута још 6 ромских породица.

У горе наведеним пројектима, Општина Прњавор обезбиједила легализацију постојећих објеката, куповину земљишта за нове објекте те трошкове техничког пријема објеката. У оквиру Пројекта стамбеног збрињавања Рома за 2014/2015 годину, општина ће финансирати и трошкове прикључења на електро и водоводну мрежу.

Кад је у питању образовање ромске дјеце, Општина Прњавор сваке године издваја средства за куповину школских уџбеника за основну и средњу школу за ученике из реда ромске популације.

На подручју општине Прњавор активно дјелује три удружења Рома:

1. Удружење Рома општине Прњавор
2. Удружење Ромска дјевојка и
3. Удружење Ромска снага.

Путем локалних телевизијских и радио емисија врши се континуирано информисање јавности о свим активностима које проводе ромска удружења са подручја општине Прњавор.

3.4. Уочени проблеми

Низак ниво образовања, неадекватни услови становања, социјална искљученост, недовољна интегрисаност у модерне токове живота, често мијењање мјеста боравка и изузетно мали број запослених су проблеми с којима се сусреће ромска популација.

Понуда радних мјеста на која могу конкурисати Роми је веома ограничена због недовољне образовне квалификованости ове популације. Углавном се ради о пословима одржавања чистоће, сакупљања секундарних сировина, сезонским пословима, препродаји робе на пијацама и слично. Често је присутна и отворена или прикривена дискриминација приликом избора на радна мјеста.

Иако се путем Завода за запошљавање нуде веома исплативи пројекти за послодавце који запошљавају Рома као и могућност за регистрацију сопствене дјелатности, по правилу та средства остају неутрошена.

Босна и Херцеговина се прикључила земљама југоисточне и централне Европе које су укључене у пројекат „Декада Рома 2005.-2015. година“ са основним циљем-унапређење положаја ромске популације.

У 2008. години израђен је Акциони план за рјешавање проблема Рома у области запошљавања, стамбеног збрињавања и здравствене заштите. Циљ је био подстицати послодавце да запошљавају раднике из реда ромске популације, стварати повољније услове за samozapoшљавање те побољшати материјални положај Рома.

Иако је неоспорна добра намјера предлагача те оправданост предложених мјера, програми нису донијели очекиване резултате. Разлози за то се могу наћи у чињеницама:

-низак ниво образовања и неприхватање могућности доквалификације и преквалификације

-предрасуде од стране послодаваца али и крива перцепција Рома да су дискриминисана мањина те да је свеједно шта раде али посао неће добити

-маргинализованост ромске популације и живот у сиромаштву.

Низак ниво образовања Рома одражава се неповољно на социо-професионалну структуру. Веома мали број Рома је са препознатљивим занимањем, већина њих припада групи радника „без занимања“.

Неиздефинирана социо-професионална структура је индикатор ниског друштвеног положаја и зачараног круга биједи. Неке ромске породице живе само од хуманитарне и социјалне помоћи. Парадоксално је али тачно: незапослени су јер немају квалификација и сиромашни су, а сиромашни су јер су незапослени или обављају најмање плаћене послове.

Како би се побољшала запосленост ове популације, нужно је уз програме запошљавања (посебно младих особа и жена) проводити и програме оспособљавања од једноставнијег до сложеног нивоа односно од описмењавања, стицања знања и вјештина на радном мјесту, до стицања новог занимања.

Потребно је да припаднике ромске популације који се налазе на евиденцији Завода за запошљавање позвати на поновну процјену радних потенцијала. Како се претпоставља да се већина Рома пријављује надлежним службама за запошљавање ради остваривања права у систему социјалне заштите, потребно је утврдити њихову праву или потенцијалну радну способност.

Када је у питању здравствена и превентивна здравствена заштита, ситуација је такође неповољна. Ова популација често и нема ријешено питање здравственог осигурања, недовољно је информисана о превентивним мјерама здравствене заштите, о питањима контрацепције па су честе малољетничке трудноће и сполне болести. Потребно је радити на едукацији ове популације на тему значаја спречавања преране сексуалне активности, сполно преносивих болести, превентивне здравствене заштите на превенцији свих врста болести и др.

Нарочито је важно да Роми буду информисани о превентивним прегледима и важности ових прегледа те осигурати потребан ниво едукације путем радионица као и осигурати бесплатне превентивне прегледе.

Појаве вршњачког насиља, насиља у породици, склоност ка вршењу прекршајних и кривичних дјела потребно је смањити на најмању могућу мјеру путем едукација, пружања бесплатне правне помоћи, кориштење услуга психолога и педагога у јавним установама на буџету општине те медијском промоцијом штетности друштвено-негативног понашања.

Предрасуде и понекад дискриминаторски однос према овој популацији огледа се и у области културе и стваралаштва на начин да нису често у прилици да покажу раскош своје културне баштине. Неопходно је да се створе услови да се друштвена заједница у којој живе упозна са језиком, културом, фолклором, гастрономијом и историјом Рома. Такође је неопходно предузети активности и међу припадницима ромске популације на афирмацији учења ромског језика, учења историје, укључивања у невладин сектор, културна и спортска друштва.

4. ЦИЉЕВИ, МЈЕРЕ И АКТИВНОСТИ

Реализацијом Локалног акционог плана и имплементацијом постављених циљева у областима:

1. Запошљавања,
2. Здравства,
3. Образовања,
4. Становања и
5. Заштите културе, обичаја и традиције

омогућиће се бољи услови за живот и рад припадника ромске популације на подручју општине Прњавор и створиће се претпоставке за активно укључивање у све сегменте друштвено-економског живота у локалној заједници.

Реализацијом пројектних мјера и провођењем планираних активности, те сагледавањем потреба, дјеловање ће бити усмјерено у правцу:

- Активне партиципације за укључење Рома на подручју општине Прњавор у свим сферама друштвеног, економског и политичког живота
- Повећања стопе запослености Рома
- Подизање свијести шире локалне заједнице и сензибилизирање према овој категорији становника општине Прњавор у циљу смањења директне или прикривене дискриминације и елиминација предрасуда у вези са Ромима,
- Очување историје, језика и културне баштине ромске популације.

5. ЛОКАЛНИ АКЦИОНИ ПЛАН АКТИВНА ПАРТИЦИПАЦИЈА ЗА УКЉУЧЕЊЕ РОМА ЗА ПЕРИОД 2016.-2020. ГОДИНА

Дефинисани проблем	Циљеви	Пројектна мјера	Индикатор	Одговорна институција /носилац	Вријеме реализације	Потребна средства/извори финансирања
Губљење културног идентитета Рома (изумирање ромског језика на подручју општине)	Очување и промовисање ромског језика, културе и историје	1.Осигурати алтернативна рјешења за изучавање ромског језика 2.Промовисање ромске културе и историје кроз медијске наступе, разне манифестације, радионице, промотивни материјал, Фестивал националних мањина и слично 3. Израда литературе о историји Рома, култури и традицији	20% Рома побољшало знање језика до краја 2020. године	НВО, надлежне образовне институције	2016-2020	Буџет општине, донаторска средства
Недовољна заинтересованост Рома за укључење у систем средњег и високог образовања	Подстицање ромске популације за наставак средњошколског и високог образовања	1.Организовати радионице у циљу мотивисања за наставак школовања 2.Бесплатна иструктивна настава 3.Израда промотивног материјала 4.Осигурати стипендирање за Роме укључене у систем високог образовања	Повећан број Рома укључених у систем средњег и високог образовања за 10% до краја 2020. године	Надлежно министарство, образовне установе, Центар за социјални рад	2016-2020	Буџет општине, Влада, донатори, самофинансирање
Недовољан степен образовања и	Постизање одговарајућег	1. Сагледати потребе тржишта рада	Повећана конкурентност	Завод за запошљавање,	2016-2020	Влада РС, Завод за запошљавање,

стручности прилагођен потребама тржишта рада	степен образовања и стручности прилагођеног потребама тржишта рада	2.Провести поступак доквалификације и/или преквалификације	на тржишту рада за 00%	образовне институције, НВО и њихова удружења		донаторска средства
Није успостављена тачна и прецизна евиденција о образовној структури, квалификованости и радној способности незапослених Рома	Успостављање базе података о образовној структури, квалификованости и радној способности незапослених Рома	1.Израда евиденције о образовној структури 2.Израда евиденције о квалификационој структури 3.израда евиденције о радној способности незапослених Рома	База израђена до краја 2016. године	Завод за запошљавање, НВО, Центар за социјални рад	Крај 2016	Нису потребна средства
Недовољан степен искориштености могућности запошљавања и самозапошљавања Рома	Искористити доступна средства Завода за запошљавање намијењена запошљавању и самозапошљавању Рома	1.Информисање незапослених Рома о могућностима и условима покретања властите предузетничке дјелатности 2.Подстаћи послодавце да искористе новчане подстицаје за запошљавање Рома	Повећан број запослених и samozапослених Рома за 10%	Завод за запошљавање, Привредни савјет општине Прњавор, НВО, медији	2016-2020	Влада РС, Завод за запошљавање, донаторска средства
Нема представника ромске популације запослених у	Обезбиједити могућност запошљавања Рома у јавне институције	1.Створити могућност за подизање образовног новоа Рома како би били у прилици да конкуришу за радна мјеста у јавним	Запослен најмање један припадник ромске популације у јавне	Јавне институције, Завод за запошљавање, НВО	Крај 2019. године	Буџет јавних институција, Влада РС, Завод за запошљавање

јавним институцијама		институцијама	институције			
Неријешено питање здравственог осигурања, низак ниво свијести о значају здравствене и превентивне здравствене заштите	Ријешено питање здравственог осигурања и подигнут ниво свијести о значају здравствене и превентивне здравствене заштите	1.Осигурати системска рјешења за здравствено осигурање Рома 2.Едукације путем радионица о значају превентивне здравствене заштите 3.Организовање превентивних здравствених прегледа 4.Израда брошура, летака и др.промотивног материјала	Повећан број осигураника за 50% 80% ромске популације обухваћено едукацијама и превентивним здравственим прегледима	Дом здравља, Завод за запошљавање, НВО	2016-2020	Институт за здравствену заштиту РС(средства из Акционог плана за здравље Рома), донаторска средства
Неријешена инфраструктура (путеви, канализација и расвјета) у ромским насељима	Побољшати путну и канализациону инфраструктуру те поставити јавну расвјету у ромским насељима	1.Израда пројектне документације 2.Прибављање потребних дозвола 3.Обезбјеђење потребних финансијских средстава 4.извођење радова	Изграђено 60 м канализационе мреже, асвалтиран приступни пут и постављена расвјета	Надлежна одјељења општине Прњавор, комунална предузећа	Крај 2018	Буџет општине Прњавор, донаторска средства, сопствено учешће
Неријешено стамбено питање за шест ромских породица	Адаптација, реконструкција / изградња шест стамбених објеката	1. Легализација постојећих објеката 2. Обезбјеђење плацева за изградњу нових објеката 3. Прибављање потребних дозвола	Адаптирано, реконструисано / изграђено шест стамбених објеката.	Надлежна одјељења општине Прњавор, комунална предузећа	Половина 2016 године	Буџет општине Прњавор, донаторска средства,

		4. Извођење радова				
--	--	--------------------	--	--	--	--

6. ПРАЋЕЊЕ, ВРЕДНОВАЊЕ И ИНСТИТУЦИОНАЛНИ МЕХАНИЗМИ ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ АКЦИОНОГ ПЛАНА

Праћење и вредновање (мониторинг и евалуација) остваривања постављених циљева представља систем за мјерење напретка остваривања постављених циљева, предузимање правовремених мјера у циљу евентуалних корекција те оцјењивање свеукупне успјешности реализације Локалног акционог плана.

Праћење подразумијева систем прикупљања и обраде података у сврху упоређивања постигнутих резултата с планираним.

Вредновање се заснива на резултатима праћења и даје свеукупну оцјену постављених циљева.

У сврху праћења и вредновања Локалног акционог плана потребно је формирати Радну групу именовањем чланова од стране начелника општине Прњавор.

Радна група ће имати задатак да једном годишње поднесе извјештај начелнику општине о степену реализације постављених циљева.